

Голові спеціалізованої вченої ради
К 79.051.05 Національного університету
«Чернігівська політехніка»
доктору наук з державного управління,
професору Олійченко І.М.

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата наук з державного управління Сергієнко
Лариси Василівни на дисертацію **Мурашко Антоніни Миколаївни**
«Реалізація державної політики у сферах національної безпеки і оборони на
регіональному рівні», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата наук з
державного управління за спеціальністю
25.00.02 – механізми державного управління

Актуальність теми дисертації

Державна політика у сфері національної безпеки та оборони – це відносно стабільна, організована та цілеспрямована діяльність, яку прямо чи опосередковано здійснюють існуючі державні інституції щодо існуючої проблеми чи сукупності проблем, на які впливає реальна чи потенційна загроза у цій сфері. Це засіб, за допомогою якого держави використовують свій правовий, економічний та адміністративний вплив для досягнення конкретних цілей у конкретних обставинах на основі наявних у них ресурсів.

Забезпечення національної безпеки є основним завданням державної політики. Однак можна сказати, що сьогодні існує багато проблем, які необхідно негайно вирішити у цій сфері. Якщо політика національної безпеки спочатку розглядалася як питання військової безпеки, то згодом вона набула більш широкого значення. Практичне значення зміни парадигми державної політики в цій сфері полягає в тому, що в минулому основна увага приділялася забезпеченню безпеки в районах, де існує реальна загроза або ризик для національної безпеки.

Дисертаційна робота Мурашко А.М., присвячена теоретичному узагальненні та новому вирішенні науково-прикладного завдання щодо удосконалення реалізації державної політики у сферах національної безпеки та

оборони на регіональному рівні, є актуальною.

Дисертаційна робота Мурашко А.М. виконана в межах науково-дослідних тем Національного університету «Чернігівська політехніка»:

– «Удосконалення механізмів реалізації функцій державного управління та місцевого самоврядування в умовах адміністративної реформи: регіональний зріз» (державний обліковий номер 0113U003163), автором було розроблено інституційні засади становлення сучасного державної політики в сфері національної безпеки на регіональному рівні;

– «Модернізаційні засади сталого розвитку регіонів України в умовах децентралізації владних повноважень» (державний обліковий номер 0117U004541), автором було запропоновані шляхи удосконалення механізмів формування підрозділів територіальної оборони як ключового елемента забезпечення національної безпеки в територіальних громадах, особливо прикордонних;

– «Публічне управління та децентралізація влади» (номер державної реєстрації 0120U101815), у межах якої автором були проведені дослідження, які розкривають питання взаємодії органів державної влади, органів місцевого самоврядування та центрів комплектування, які орієнтовані на створення дієвої інституціональної основи забезпечення державної політики в сферах національної безпеки та оборони в Україні.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність

Основні положення й висновки дисертаційного дослідження Мурашко А.М. відповідають чинним вимогам Міністерства освіти і науки України, що висуваються до дисертаційних робіт.

Здобувачем узагальнено і коректно використано ґрунтовні наукові дослідження з теорії та методології публічного управління, що сприяло формуванню теоретичних та практичних рекомендацій дослідження та виробленню системного підходу до аналізу предмету дослідження.

Сформульовані автором наукові положення та висновки щодо теоретичного узагальнення та вирішенні науково-прикладного завдання щодо удосконалення реалізації державної політики у сферах національної безпеки та оборони на регіональному рівні.

У роботі визначено й логічно розкрито низку основних завдань, з вирішення яких дозволило досягти мети дисертаційної роботи.

У першому розділі роботи узагальнено наукові засади національної безпеки як об'єкта публічного управління. На підставі аналізу наукових розробок вітчизняних та зарубіжних дослідників визначено, що національна безпека – це структуроване явище, що включає пов'язані компоненти, і що до компонентів національної безпеки належать: економіка та фінанси; правоохоронна діяльність; соціальна та політична сфера; інформаційні технології, енергетика, екологічна сфера, національна оборона та територіальна оборона. В результаті дослідження виділені ключові механізми державного регулювання національною безпекою та обороною в Україні, серед яких ключовими виділено: організаційний, політичний, правовий, економічний та інформаційний механізми державної політики у сферах національної безпеки та оборони.

У другому розділі здійснено стан поточного фінансування державної політики у сферах національної безпеки та оборони. Визначено, що однією з основних проблем є відсутність системи фахової військової підготовки голів обласних та райдержадміністрацій з питань організації заходів мобілізації та територіальної оборони, відповідно їх небажання та самоусунення від керівництва зазначеними заходами, в першу чергу щодо формування підрозділів територіальної оборони та не сприяння головами об'єднаних територіальних громад, керівниками установ, підприємств (організацій) в проведенні роботи з оповіщення військовозобов'язаних.

У третьому розділі проведений аналіз застосування механізмів державного управління системою територіальної оборони зарубіжними країнами в діяльності суб'єктів державного регулювання надає можливість їх

удосконалення та підвищення обороноздатності України. На сучасному етапі розбудови Збройних сил України фахівці науково-дослідних установ та Міністерства оборони України у взаємодії з радниками та представниками армій держав-членів НАТО розробляють наукові обґрунтування пропозицій щодо вдосконалення механізмів державного регулювання територіальної оборони як складника оборонної реформи, застосовуючи сучасні науково-методичні підходи до їх розробки.

Викладене вище свідчить про достатній рівень обґрунтованості наукових положень і висновків дисертації Мурашко А.М.. Висновки відповідають поставленим завданням, відповідно відтворюються у авторефераті та у тексті дисертації, а рекомендації доведено до рівня їх можливого використання у практичній діяльності.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації також підтверджена в процесі їх апробації на науково-практичних конференціях та круглих столах.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів, повнота їх викладу в опублікованих працях

У дисертації сформульовано та обґрунтована сутність теоретичних і методичних положень, що характеризуються новизною. Найбільш значущими результатами дослідження, які мають наукову новизну та отримані особисто дисертантом.

Автором вперше:

– розроблено механізм фінансування державної політики у сферах національної безпеки та оборони на регіональному рівні, ґрунтуючись на застосуванні програмного управління цілями у сфері національної безпеки, воно здатне об'єктивно представити комплексну інформацію про ідеологічні, наукові та експертно-аналітичні складові діяльності з питань впливу на національну безпеку;

– сформовано провідну роль держави щодо забезпечення національних

інтересів України в сфері національної безпеки та оборони, а також значущість взаємодії органів державної влади та громадянського суспільства з метою підвищення ефективності реалізації державної політики національної безпеки в умовах внутрішніх і зовнішніх викликів єдності народу України;

удосконалено:

– теоретичний підхід до формування української стратегії національної безпеки, систематизації компонентів у контексті інтеграції політичних та правових норм, інститутів, правил, процедур та діяльності, які спрямовані забезпечувати національну безпеку;

– методичний підхід в частині реалізації концептуальних основ аналізу ефективності національної безпекової політики в Україні;

– практичний підхід до розробки та реалізації державної політики у сфері національної безпеки в Україні, який виконує такі функції: забезпечення територіальної цілісності та суверенітету держави; підтримка конституційного ладу, побудованого на демократичних засадах; запобігання зовнішньому втручання у внутрішні справи України; формування сприятливих умов для сталого розвитку національної економіки, суспільства та країни в цілому з метою покращення загального рівня та якості життя, європейської просторової інтеграції України у політичній, економічній, та безпековій сферах;

дістали подальшого розвитку:

– авторська систематизація зарубіжних та вітчизняних моделей створення ефективної системи національної безпеки та оборони, яка полягає у ймовірній адаптації та імплементації провідних європейських практик функціонування підрозділів територіальної оборони до українських умов розвитку системи органів публічної влади та місцевого самоврядування; можливостей подолання факторів спротиву на усіх рівнях ієрархії;

– оцінювання стану теоретико-практичної готовності державних службовців органів публічної влади та посадових осіб органів місцевого самоврядування в частині створення регіональних підрозділів безпеки.

Підсумовуючи вищевикладене, слід відзначити, що дисертаційна робота

Мурашко Антоніни Миколаївни є самостійним і структурно завершеним дослідженням, що характеризується єдністю змісту й, безперечно, має постульовану саме автором науково-теоретичну та практичну цінність.

Теоретична значимість роботи полягає в теоретичному узагальненні та новому вирішенні науково-прикладного завдання щодо удосконалення реалізації державної політики у сферах національної безпеки та оборони на регіональному рівні.

Основні наукові результати дисертаційної роботи опубліковано в 10 наукових працях, зокрема: у 5 статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України з державного управління; у одні наукові праці – у зарубіжному виданні, у 4 тезах доповідей – у матеріалах науково-практичних конференцій.

Кількість, обсяг та зміст друкованих праць відповідають вимогам МОН України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук і надають авторові право публічного захисту дисертації.

Практичне значення і впровадження одержаних результатів дослідження

Практична цінність представлених дисертаційних напрацювань полягає в тому, що теоретичні дослідження, висновки та пропозиції автора можуть бути використані в процесі реалізації політики національної безпеки та оборони місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, новостворених та діючих об'єднаних територіальних громад.

Розробки, представлені в дисертаційному дослідженні, знайшли практичне застосування в роботі Ніжинського Центру комплектування та соціальної підтримки в напрямку використання технології моніторингу стану й динаміки показників національної безпеки та практичних рекомендації формування підрозділів територіальної оборони, а також використовуються у процесі функціонування Гончарівської селищної ради Чернігівської області стосовно

впровадження методики оборонного планування та оцінки рівня загроз національній безпеці на регіональному рівні.

Теоретичні основи дисертаційного дослідження знайшли застосування в навчальній роботі Національного університету «Чернігівська політехніка» при розробці навчальних курсів «Публічне адміністрування», «Територіальна організація державної влади», «Європейська державна безпека», «Адміністративно-територіальний менеджмент» в частині аналізу європейських практик державної політики в сфері національної безпеки та їх адаптація до українських умов розвитку.

Оцінка ідентичності автореферату та основних положень дисертації

Дисертація та автореферат оформлені відповідно до вимог Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації і не містить інформації, відсутньої в дисертації. Наведені в авторефераті наукові положення, висновки та рекомендації розкриті й аргументовані в тексті дисертації.

Детальний аналіз поданих рукопису та автореферату дисертації дає підстави констатувати ідентичність автореферату й основних положень дисертації. Наведені в авторефераті наукові положення, висновки і рекомендації повним обсягом розкрито й обґрунтовано в тексті дисертації. Дисертаційна робота Мурашко А.М. «Реалізація державної політики у сферах національної безпеки і оборони на регіональному рівні» за своїм змістом та одержаними результатами відповідає паспорту спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління.

Дискусійні положення та зауваження щодо дисертаційного дослідження

Відзначаючи загальний високий рівень обґрунтованості науково-теоретичних положень дисертаційної роботи, її цілісність і логіку викладення матеріалу, доречно зробити декілька зауважень і звернути увагу на дискусійні

положення дисертаційної роботи.

1. На нашу думку, робота була б змістовно багатшою, якби автор навів історичну ретроспективу створення та реформування регіональних органів влади в сферах національної безпеки та оборони.

2. У другому розділі дисертації «Сучасний стан державної політики у сферах національної безпеки та оборони на регіональному рівні» необхідно було б представити алгоритм оцінки ефективності механізмів державного управління у сфері національної безпеки та оборони, зміст критеріїв ефективності та процедуру їх визначення.

3. У дисертації доцільно було б надати прогнозовану оцінку впливу процесів децентралізації на механізми державного управління у сфері національної безпеки та оборони.

4. Автору доцільно було б розглянути у третьому розділі найбільш поширені в Україні моделі співробітництва у сфері національної безпеки між Україною, країнами Східного партнерства та ЄС, продемонструвати міжнародний досвід формування та реалізації дієвої державної політики у даному напрямі.

Разом з тим, висловлені зауваження та рекомендації носять переважно дискусійний характер і не знижують високого теоретико-методологічного рівня представленої дисертаційної роботи загалом.

Загальна оцінка дисертаційної роботи

Дисертаційна робота Мурашко Антоніни Миколаївни «Реалізація державної політики у сферах національної безпеки і оборони на регіональному рівні» є оригінальним, самостійно виконаним, завершеним науковим дослідженням. Наукові положення, висновки та пропозиції всебічно обґрунтовані, є достовірними і характеризуються науковою новизною та практичною спрямованістю.

Дисертація виконана на високому теоретично-методологічному рівні, стиль викладу матеріалу логічний та послідовний, висновки і пропозиції достатньо обґрунтовані. Зміст автореферату ідентичний основним положенням,

висновкам і рекомендаціям, що містяться у дисертаційній роботі.

Представлена дисертаційна робота відповідає вимогам п. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами та доповненнями), а її автор, Мурашко А.М., заслуговує присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент –

Державний університет «Житомирська політехніка»
доцент кафедри економічної безпеки,
публічного управління та адміністрування
кандидат наук з державного управління

Л.В. Сергієнко

Підпис Сергієнко Л.В. засвідчую:
Т.в.о. секретаря Вченої ради,
ученого секретаря
Державного університету
«Житомирська політехніка»

К.М. Войціцька